

# Eleveorganisasjonens høringsuttalelse om endringer i opplæringsloven og friskoleloven - nytt kapittel om skolemiljø

*Det vises til Kunnskapsdepartementets høringsbrev om endringer i opplæringsloven og friskoleloven om nytt kapittel om skolemiljø, datert 20. april 2016.*

Endringene i opplæringsloven er en forlenget oppfølging av Djupedalutvalgets NOU 2015: 2 - Å høre til. NOU-en, samt departementets høring, har som intensjon å skape et lovverk som ivaretar eleven og som arbeider for et trygt skolemiljø. Eleveorganisasjonen har fulgt prosessen hele veien, og har ytret vår støtte til utvalgets konklusjoner. Det er svært viktig at tiltak i en slik prosess blir sett i sammenheng, og at det er en helhet i både lovverk og praksis.

## **Aktivitetsplikt og enkeltvedtak**

Med utgangspunkt i at en plikt til å fatte enkeltvedtak på den enkelte skole kan føre til ytterligere konfliktopptrapping og forsinkelser, støtter Eleveorganisasjonen departementets vurdering hva angår § 9a-3 andre og tredje ledd. Verken elever, foreldre eller skoleeiere er godt nok kjent med prosedyrene rundt enkeltvedtak på den enkelte skole, og derfor kan enkeltvedtak virke tidssinkende, kontraproduktive og byråkratiske ovenfor alle parter. Eleveorganisasjonen ønsker å understreke viktigheten av at det å fjerne *plikten* til å fatte enkeltvedtak, ikke vil si at praksisen med enkeltvedtak skal stanses fullstendig. Det må fortsatt tilstrebes at både skoleeiere, elever og lærere er informerte om prosedyrene rundt enkeltvedtak, og at enkeltvedtak kan fattes i de tilfellene der det er behov og ønskelig fra elevens side.

For di elevens opplevelse av det fysiske og psykososiale skolemiljøet alltid skal stå i sentrum når man skal fatte vedtak hva gjelder skolemiljø, støtter Eleveorganisasjonen departementets forslag om en lovfesting av at aktivitetspliktens undersøkelsesplikt skal utløses om eleven ikke opplever skolemiljøet som godt og trygt. På samme prinsipielle grunnlag støtter Eleveorganisasjonen departementets forslag om at aktivitetsplikten varer til eleven har det trygt og godt på skolen, ikke bare til krenkelsen er stanset. Det samme gjelder departementets forslag om en skjerping i aktivitetsplikten i tilfeller der ansatte ved skolen krenker elever.

## **Klageordning**

Djupedalutvalget pekte på en rekke svakheter i dagens klageordning. Dette omfatter for eksempel at ordningen ikke er tilpasset de som skal bruke den, nemlig barn og unge. Klageordningen er for lite tilgjengelig, og kan atpåt il bidra til økt konflikt mellom den berørte elevene og dens foreldre på den ene siden, med skolen og skoleeier på den andre, i tilfeller der man ikke enes om skyldspørsmålet. Elevene opplever heller ikke skolehverdagen som endret til tross for medhold i klagesaker, noe som fører til høyere terskel for å si i fra.

Eleveorganisasjonen skrev i vårt hørings svar til Djupedalutvalgets NOU at vi ønsker at Barneombudet skal være en klageinstans dersom foreldre og elever mener skolen har mangelfull oppfølging av krenkelses. Dette er

fortsatt vårt primærstandpunkt. Likevel mener Eleveorganisasjonen at departementets nye forslag, hvor man kan klage fylkesmannens vedtak videre til Utdanningsdirektoratet, også kan være med på å styrke klageordningen. Dette på bakgrunn av de argumentene departementet nevner i høringsnotatet.

### **Håndhevingsordning**

Eleveorganisasjonen støtter også departementets forslag vedrørende håndhevingsordningen for oppfølging av aktivitetsplikten. Tidligere har vært skolens ansvar å forberede sakspapirer, vil elevene og foreldrene i departementets forslag kunne henvende seg direkte til håndhevingsmyndigheten, og det er håndhevingsmyndigheten selv som må hente inn opplysninger om saken fra både skolen og melder(ne).

Dette stiller Eleveorganisasjonen seg positive til. Vi mener det er i tråd med Djupedalutvalgets krav om at klageordningen må bli lettere for den berørte eleven og dens foreldre, i tillegg til at sjansen for konflikt mellom elev og foreldre, skole og skoleeier forminskes.

Man kan imidlertid ikke få understreket nok at klagesystemet betyr lite dersom eleven som er berørt selv ikke opplever skolehverdagen bedre i etterkant.

### **Sanksjoner og pålegg**

På bakgrunn av Eleveorganisasjonens og departementets delte bekymring for at elever ikke opplever forbedring i skolemiljøet etter å ha fått medhold i klagen sin, og mister tiltro til skolesystemet, støtter Eleveorganisasjonen departementet i å innføre tvangsmulkt mot skoleeiere i tilfeller der elever får medhold i klage, men ikke opplever at situasjonen forbedrer seg. Tvangsmulkt kan, i kombinasjon med andre tiltak, virke positivt og aktiviserende overfor skoleeiere som ikke gjør nok for at elevene deres skal gå på en trygg og god skole.

Eleveorganisasjonen stiller seg midlertidig negative til at departementet ikke foreslår ytterligere sanksjoner, som for eksempel tvangsmulkt, mot skoleeiere i andre tilfeller enn foreslått, og at departementet begrunner dette med at pliktsubjekters brudd på § 9a *“kan skyldes manglende kunnskap om regelverket og om hvordan mobbing kan bekjempes og stanses”*. Eleveorganisasjonen mener at lovverket som sikrer elever et godt og trygt skolemiljø ikke skal kunne unntas fordi skoleeiere simpelthen ikke kjenner til regelverket, og at alle brudd på elevenes rett til et godt og trygt skolemiljø burde sanksjoneres, ettersom konsekvensene kan være særdeles alvorlige for enkeltelevens fysiske og psykiske helse. Eleveorganisasjonen mener at skoleeiere som verken kjenner til regelverket, eller metoder for å bekjempe mobbing, er uegnede til sine stillinger i utgangspunktet.